

Prawo autorskie w krajowym i międzynarodowym biznesie

adwokat Aleksandra Poks-Wielosik

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Agenda prezentacji

1. Czym jest prawo autorskie? Co podlega ochronie?
2. Rodzaje praw autorskich – autorskie prawa osobiste i majątkowe
3. Komu przysługują prawa autorskie do utworu? Jak skutecznie te prawa nabyć?
4. Rodzaje umów – przeniesienie praw, licencja wyłączna/niewyłączna
4. Legalne korzystanie z zasobów
5. Prawo międzynarodowe i ochrona przedsiębiorców na arenie międzynarodowej
6. Naruszenia i sankcje
7. Dobre praktyki w biznesie

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Co chroni prawo autorskie?

- Ochrona praw autorskich uregulowana została w Ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. Nr 24, poz. 83) ze zm.
- Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze (art. 1 Ust.Pr.Aut.)
- Co jest utworem?
 - Każda oryginalna forma twórczości
 - Przykłady: zdjęcie, grafika, tekst, wideo, logo, muzyka, projekt
- Utwór chroniony jest automatycznie, bez żadnej rejestracji, od momentu jego udostępnienia publiczności
- Nie podlegają ochronie idee, procedury, koncepcje

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Autorskie prawa osobiste

- Autorskie prawa osobiste to prawa, które chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu więź twórcy z utworem. (art. 16 Pr.Aut.)
 - prawo do autorstwa utworu,
 - prawo do oznaczenia utworu imieniem i nazwiskiem twórcy,
 - prawo do integralności utworu,
 - prawo do nadzoru nad sposobem korzystania z utworu,
 - prawo do decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności.
- Prawa te są niezbywalne i nieograniczone w czasie.

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Autorskie prawa majątkowe

- Autorskie prawa majątkowe zakładają, że twórcy przysługuje wyłączone prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do otrzymywania z tego tytułu wynagrodzenia. (art. 17 Pr.Aut.)
 - prawo do korzystania z utworu,
 - prawo do rozporządzania utworem na wszystkich polach eksploatacji,
 - prawo do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.
- Prawa te są zbywalne, ograniczone w czasie, co do zasady trwają przez cały okres życia autora i wygasają 70 lat po jego śmierci, można je zbyć lub udzielić licencji na korzystanie.

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Jakie prawa ma właściciel praw autorskich?

- Przedsiębiorca - twórca, który posiada prawa autorskie do danego utworu ma nad nim pełną kontrolę i może swobodnie decydować w jaki sposób z niego korzystać, a także czerpać z niego korzyści majątkowe.
- Przysługują mu między innymi takie uprawnienia jak:
 - prawo do kopiowania utworu i powielania w różnych formach
 - prawo do rozpowszechniania utworu tj. sprzedaży, wynajmu itp.
 - prawo do publicznego wykonywania tj. prawo do odtwarzania utworów w miejscach publicznych.
 - prawo do wykonywania przeróbek, adaptacji tj. tworzenia nowych wersji utworu.

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Komu przysługują majątkowe prawa do utworu? Jak skutecznie je nabyć?

- Pracownik: domniemanie nabycia praw przez pracodawcę (utwór pracowniczy) ALE tylko w przypadku zatrudnienia na umowę o pracę i jeśli stworzenie utworu nastąpi w wyniku wykonywania obowiązków pracownika (art. 12 ust. 1 Pr.Aut.) dotyczy również programów komputerowych
- Freelancer/agencja/inna forma współpracy: potrzebne jest zawarcie umowy
- W umowie musi być dokładnie określony utwór i precyzyjnie wskazane pola eksploatacji (sposoby korzystania z utworu)
- Prawa zależne, sublicencja

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lubuskie
Warte zachodu

Pola eksploatacji

- Pole eksploatacji to sposób korzystania z utworu
- „Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub licencja obejmują pola eksploatacji wyraźnie w nich wymienione.” (art. 41 ust. 2 Pr.Aut.)
- Będzie to np. prawo do utrwalania i zwielokrotniania utworu, wprowadzenia utworu do obrotu i jego rozpowszechnianie, wystawianie utworu, katalog ten jest otwarty.
- Pola eksploatacji można również ograniczyć np. wyłącznie do udostępnianie w Internecie, telewizji.

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lubuskie
Warte zachodu

Prawa zależne

Czym są **prawa zależne**?

- To prawa do korzystania z opracowania utworu, czyli jego zmodyfikowanej wersji
- Umowa o przeniesienie praw autorskich nie przenosi automatycznie prawa do wykonywania praw zależnych do utworu, kwestie muszą zostać wprost określone w umowie (art. 46 Pr.Aut.)
- Szczególnie istotne gdy zależy nam na plikach otwartych

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lubuskie
Warte zachodu

Sublicencja

- Czym jest **sublicencja**?
 - Ustawowy zakaz sublicencji - Co do zasady osoba, która nabyła licencję (licencjobiorca), nie może upoważniać innych osób do korzystania z utworu;
 - Udzielenie sublicencji jest możliwe wyłącznie w sytuacji wyraźnie wyrażonej zgody przez licencjodawcę czyli twórcę np. w umowie;
 - Sublicencja trwa tylko do momentu trwania licencji;
 - Istotne w kwestii zdjęć stockowych, fontów;

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Rodzaje umów z zakresu prawa autorskiego

- Umowa o przeniesienie praw autorskich,
- Umowa licencyjna:
 - licencja wyłączna
 - licencja niewyłączna

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lubuskie
Warte zachodu

Przeniesienie praw

- Przeniesienie autorskich praw majątkowych
 - najszersze przekazanie praw, istotne w sytuacji gdy chcemy nabyć utwór, którym następnie chcemy rozporządzać np. go sprzedać
 - nieograniczone czasowo
 - całkowite przeniesienie autorskich praw majątkowych na określonych polach eksploatacji, daje nabywcy całkowitą kontrolę nad utworem
- Umowa o przeniesienie praw autorskich wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności (art. 53 Pr.Aut.)
 - wyłącznie podpis własnoręczny (ewentualnie kwalifikowany podpis elektroniczny)
 - w przypadku braku zachowania formy pisemnej mamy domniemanie udzielenia licencji niewyłącznej

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Licencja wyłączna i niewyłączna

- Firma może nabyć licencję na korzystanie z utworu, twórca nadal pozostaje właścicielem praw autorskich, udziela wyłącznie zgody na korzystanie;
- Co do zasady licencja jest ograniczona czasowo - udzielana na 5 lat
- Co do zasady licencja jest ograniczona terytorialnie – terytorium państwa gdzie licencjobiorca ma siedzibę (art. 66 Pr.Aut.)
- Licencja wyłączna - daje licencjobiorcy monopol na korzystanie z utworu w zakresie określonym przez treść umowy, pozbawia twórcę możliwości korzystania z utworu przez okres licencji, może być udzielona wyłącznie w formie pisemnej;
- Licencja niewyłączna - nie daje licencjobiorcy monopolu na korzystanie z utworu w określony w umowie sposób, twórca ma prawo równocześnie z licencjobiorcą do korzystania z utworu, twórca ma prawo udzielać licencji innym podmiotom, umowa licencji niewyłącznej może zostać zawarta w dowolnej formie również ustnej;

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lubuskie
Warte zachodu

Legalne korzystanie z zasobów

- Czy możemy korzystać z materiałów udostępnionych w Internecie?
 - Dozwolony użytek wyłącznie na użytek osobisty lub edukacyjny - nie dotyczy użytku komercyjnego tj. zarobkowego (art. 23 ust. 1 Pr.Aut.)
- Materiały udostępniane w Internecie jak np. zdjęcia korzystają z ochrony pod kątem prawa autorskiego;
- Korzystając z programów czy banków zdjęć jak np. Freepik, Canva, Pixabay, Unsplash zawsze należy sprawdzać licencję;
- Co do zasady utwory tworzone przy użyciu AI nie korzystają z ochrony pod kątem praw autorskich!

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lubuskie
Warte zachodu

Prawo międzynarodowe

- Konwencja berneńska (1886) ochrona w ponad 180 krajach, fundament międzynarodowej ochrony prawa autorskiego;
- Porozumienie TRIPS (WTO, 1994) – wprowadza standardy ochrony w handlu międzynarodowym;
- WIPO - Światowa Organizacja Własności Intelektualnej – tworzy standardy i umożliwia rozwiązywanie sporów międzynarodowych;
- W UE obowiązuje Dyrektywa DSM, która ujednolica przepisy dotyczące np. treści online.
- Różnice jurysdykcyjne:
 - USA: silne nastawienie na ochronę majątkową, system „fair use” czyli szerszy dozwolony użytek np. parodie, recenzje,
 - UE – duży nacisk na ochronę praw osobistych twórcy,
 - Chiny, Indie: problemy z egzekucją praw.

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Jak się zabezpieczyć?

- Prowadząc biznes na arenie międzynarodowej koniecznym jest weryfikowanie ochrony praw autorskich w danym kraju i jeśli to możliwe rejestrowanie swoich praw;
- Licencjonowanie - udzielanie zgody na korzystanie np. z oprogramowania, grafiki czy innych utworów.
- Zawieranie odpowiednich umów międzynarodowych, które zawierają klauzule dotyczące własności intelektualnej,
- Zawieranie w umowach postanowień o właściwości prawa polskiego i jurysdykcji polskiego sądu!
- Coraz częściej korzysta się też z usług firm monitorujących Internet w poszukiwaniu naruszeń – np. nielegalnego udostępniania materiałów.

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lubuskie
Warte zachodu

Najczęstsze naruszenia praw autorskich

Użycie materiałów bez licencji

- Kopiowanie zdjęć z Internetu bez zgody właściciela;
- Wykorzystanie muzyki lub filmów w materiałach promocyjnych bez opłat licencyjnych;

Nieprawidłowe korzystanie z oprogramowania

- Instalacja pirackiego oprogramowania;
- Użycie jednej licencji na wielu stanowiskach, wbrew warunkom licencji;

Przywłaszczenie cudzej pracy przez pracowników

- Przedstawianie cudzych projektów jako własnych;
- Wykorzystanie projektów przygotowanych w poprzednich firmach bez zgody;

Brak umów przenoszących prawa autorskie

- Brak praw do utworów stworzonych przez zleceniobiorców, freelancerów lub agencje marketingowe;
- Prawa autorskie zostają przy twórcy, chyba że umowa mówi inaczej.

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lubuskie
Warte zachodu

Skutki naruszeń praw autorskich

Sankcje cywilne (art. 78 ust. 1 i art. 79 ust. 1 ust. 2 Pr.Aut.)

W sytuacji naruszenia praw autorskich twórcy przysługuje szereg uprawnień tj.:

- zaniechania naruszania;
- usunięcia skutków naruszenia;
- zapłaty zadośćuczynienia;
- naprawienia wyrządzonej szkody:
 - na zasadach ogólnych
 - albo poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności,, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu;
- wydania uzyskanych korzyści;
- złożenia oświadczenia tj. przeprosin.

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Sankcje karne

- W Ustawie o Prawie Autorskim mamy również uregulowaną odpowiedzialność karną za takie czyny jak:
 - Plagiat, przypisanie sobie autorstwa cudzego dzieła
 - Bezprawne rozpowszechnianie, utrwalanie lub zwielokrotnianie
 - Obrót nielegalnymi kopiami
 - Za czyny te grozi kara pozbawienia wolności maksymalnie do lat 5.

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lubuskie
Warte zachodu

Dobre praktyki w biznesie

- Audyt posiadanych materiałów
- Umowy z twórcami i kontrahentami
- Korzystanie z legalnych źródeł
- Rejestracja i zabezpieczenie praw własnych
- Edukacja pracowników

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lubuskie
Warte zachodu

Dziękuję za uwagę!

Aleksandra
Poks-Wielosik
Adwokat

ul. Księcia Witolda 49/15, 50-202 Wrocław

<https://poks-wielosik.pl/>

nr tel. 697 156 472

adres e-mail biuro@poks-wielosik.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubuskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Lubuskie
Warte zachodu